

NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Sámediggi
Árvovárgeaidnu 50
9730 Kárašjohka

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI /SAKSBEHANDLER	MIN ČUJ./VÁR REF.	DIN ČUJ./DERES REF.	BEAIVI/DATO
Elina Hakala, +47 78 47 40 24 elina.hakala@samediggi.no	17/588 - 8 Almmut go válddát oktavuoda/Oppgis ved henvendelse	201103266-7	09.05.2017

telefonnumma: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Uttalelse til søknader om fem småkraftverk i Tromsø og en i Balsfjord kommuner. NVEs referanse: 201103266-7

Vi viser til deres brev datert 31.1.2017 angående høring av seks søknader om småkraftverk i Tromsø og Balsfjord kommuner. Vi viser også til utvidet høringsfrist innvilget 5.5.2017.

Ápningstíðir:
Mandag - Fredag
08:00 - 15:30

1. Generelt

Sametinget har innsigelsesrett etter Plan- og bygningsloven i kraftkonsesjonssaker og etter Kulturminneloven, se Lov nr 17 av 14.12.1917 om Vassdragsregulering (vassdragsreguleringsloven) § 6-1, første ledd og Plan- og bygningsloven § 5-4, 3 ledd, jf. Plan- og bygningsloven § 3-1, bokstav c.

Vi viser i denne sammenheng til merknadene til Lov nr 71 av 27.6.2008 om planlegging og Byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) hvor det står følgende om § 3-1 bokstav c:

"Bokstav c viser til at det er en særlig oppgave for planleggingen å ivareta naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Loven gjelder for hele landet og for hele befolkningen uten hensyn til etnisk bakgrunn og tilknytning. Det er likevel grunn til å framheve vern av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv særskilt. Samisk kultur og livsstil har alltid vært sterkt knyttet til naturen, til dels sårbar natur, og er derfor avhengig av god ressursforvaltning. Ved planlegging og saksforberedelse er det viktig å ta hensyn til tidligere inngrep i samme område. Reindriften er en samisk næring og en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur. Der hvor reindriftingsinteresser blir berørt, skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet vurderes. Loven regulerer ikke de kollektive eller individuelle rettigheter som sameer og andre har opparbeidet ved hevd eller alders tids bruk".

2. Hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur - innsigelse

Fem av de seks omsøkte tiltakene ligger innenfor beiteområdene for Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt. Et kraftverk ligger innenfor Lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt. Sametinget registrer at flere av tiltakene kan være problematiske for berørte reinbeitedistrikter. Reindrift er viktig samisk næring og kulturbærer i Troms. Sametingets utgangspunkt er at naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse i området må ivaretas i forbindelse

med tiltakene. Tiltakene alene eller samlet sett skal ikke medføre vesentlig ulempe for samisk kultur og næringsutøvelse.

I følge reindriftsforvaltningens kartverktøy ligger rørgatene for Reipkrokkelva, Mellomdalelva og Smalakelva kraftverkene midt i flyttelei for rein. I tillegg ligger Vasselva kraftverk og rørgatene til Leirbukta kraftverk i umiddelbar nærhet til flyttelei. Inntaksområdet for Reipkrokkelva kraftverk ligger i en oppsamlingsområde som er merket som beitehage i Kilde-kartverktøy. I tillegg er det markert gjerdeanlegg for Mauken/Tromsdalen ved rørgata til Reipkrokkelva kraftverk og distriktet har også et gjerdeanlegg ved munningen til Mellomdalelva.

Innenfor Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt er det allerede gitt tillatelse til flere småkraftverk, særlig på vestsiden av Sørfjorden. Også innenfor Lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt er det både allerede utbygde småkraftverk og kraftverk som har fått tildelt konsesjon. I tillegg er distriktene blant annet berørt at utbygging av ny 420kV kraftlinje. I kontakt med Sametinget har begge distriktene uttrykt sin mostand til tiltakene av hensyn til ulempene for deres muligheter til å utøve samisk næring.

Lovkommentaren til plan- og bygningsloven understreker at der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistrikt vurderes. Reindriftslovens §22 sier også at flytteleier må ikke stenges. Søknadene er sendt samlet på høring, men det er ikke gjort noen vurdering av de samla virkningene av de omsøkte tiltakene. Sametinget mener at søknadene ikke tar i hensyn hvilken samlet belastning tiltakene sammen med eksisterende inngrep vil være for de berørte distriktene. Sametinget mener at det skal utarbeides en utredning av samla belastning av både foreslåtte og eksisterende tiltak for hver berørt distrikt. I tillegg til kraftverkene skal man ta i hensyn også andre type tiltak som er gjennomført og planlagt i området, så som utbedring av E8 og den foreslåtte nye fylkesvei 91 med tunnel under Ulsfjorden.

På bakgrunn av det ovennevnte mener Sametinget at ulempene ved utbygging av Reipkrokkelva, Mellomdalelva, Smalakelva, Vasselva og Leirbukta kraftverk kan få vesentlige negative konsekvenser for utøvelse av samisk kultur og næring. Sametinget fremmer innsigelse mot at det gis tillatelse til tiltakene. Vi vil vurdere innsigelsen når det foreligger en vurdering av samla belastning av de foreslåtte tiltakene.

I tillegg ber vi om at det gjennomføres konsultasjoner med Sametinget om de ovennevnte konsesjonssøkte prosjektene. Dette i henhold til kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. I tillegg anmoder vi om at NVE retter en forespørsel til berørte reinbeitedistrikter om de ønsker konsultasjoner om søknadene.

Vi ber NVE om å oppsummere de samiske interessene med foreløpige vurderinger i et eget dokument, samt vurdering av samlede virkninger, og ta kontakt med Sametinget for å avklare detaljer rundt konsultasjonen nærmere. Fra Sametingets side ønsker man å konsultere om både konsesjonsvilkår og om det bør gis konsesjon.

3. Hensyn til samiske kulturminner - innsigelse

Sametinget er ansvarlig myndighet for samiske kulturminner. Alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda ifølge LOV1978-06-09 nr 50: Lov om kulturminner (kulturminneloven) § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være bygninger, hustufter, gammetufter, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver og gravplasser, hellige fjell og offerplasser eller steder det knytter seg sagn eller tradisjoner til. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme et fredet kulturminne jf. kulturminneloven § 3.

Av de seks prosjektene i Tromsø-pakken er Reipkrokkelva, Vasselva, Lavangselva og Leirbukta kraftvek befart i henhold til §9 i kulturminneloven. For Smalak kraftverk har Sametinget tidligere uttalt seg at det ikke er kjente kulturminner i området men området er ikke befart. Det viser seg allikevel at prosjektet som nå er på høring er vesetlig endret fra den som Sametinget ga sin uttalelse til i 2008. Blant annet er rørgata flyttet på andre side av elveløpet. Sametinget ser derfor behovet for å befare området i henhold til §9 i kulturminneloven før vi kan gi endelig uttalelse om prosjektets konsekvenser til samiske kulturminner. Det samme gjelder Mellomdalelva kraftverk der tiltakshaver har mottatt varsel om befaring. Sametinget er av den oppfatning at undersøkelser i henhold til kulturminneloven § 9 bør oppfylles før det gis konsesjon.

Ved Vasselva har man ikke registrert automatisk fredete samiske kulturminner ved befaring. Ved Leirbukta har man registrert kulturminner men disse anses ikke å være direkte i konflikt med tiltaket. Disse er registrert med ID 147542 og 147543 i kulturminnedatabase Askeladden.

Ved Reipkrokkelva har Sametinget befart området frem til kote 100 uten at det ble registrert samiske kulturminner. Sametinget er allikevel kjent med at det er registrert kulturminner ved det planlagte damm- og inntaksområdet til Reipkrokkelva kraftverk. Dette er en sommerboplass som per i dag er markert som et punkt i kulturminnedatabase Askeladden, med ID 125799. I realiteten består kulturminnet av et stort steingjerde og 2-3 arran. Kulturminnene kan bli direkteberørt av tiltaket. Det kan også ligge kulturminner nedenfor mellegjerdet som ikke er vurdert. Basert på disse nye opplysningene, må Sametinget gjøre en kontrollregistrering på stedet. Sametinget dekker selv kostnadene for denne befaringen. Vi ber om mulighet til å komme med næremere opplysninger og anbefalinger etter at en kontrollbefaring er gjennomført.

Ved Lavangselva kraftverk er det registrert automatisk fredete kulturminner, ei hustuft som med ID 171591 i kulturminnedatabasen Askeladden og en automatisk fredet samisk kirkegård/gravplass på sørsiden av elva, ID 7931. Sametinget er av den oppfatning at den planlagte utbedringen av anleggsveien til kraftstasjonsområdet samt det planlagte riggområdet på østsiden av veien kan ikke gjennomføres uten at tiltakene vil være til skade for kirkegården.

Den eksisterende veien går omtrent i kirkegården og det vil ikke være rom for å ruste opp veien mot sør. Mot nord og nordøst er det knapt med plass siden terrenget skråner tidvis bratt ned mot elva. Det er ikke gitt detaljert beskrivelse om riggområdet, men det kan virke skjemmende på gravplassen. Gravene er lagt på en rygg som ender ganske brått og går bratt ned mot veien. Med mindre vegetasjon har dette vært et utsiktspunkt, noe som antagelig har stått sentralt for valg av gravstedet. Noen graver ligger også helt på kanten ut mot den bratte skråningen. Veien som går i området, ville trolig aldri latt seg bygge i dag på grunn av kulturminnets verneverdi.

Kirkegården må også sees i relasjon til det gamle veifaret og brufundamentene som ligger like i nærheten. Den gamle brua og veien ikke er nevnt i punkt 3.10 om kulturminner og kulturmiljø. Dette er riktignok kulturminner som ligger innenfor fylkeskommunens forvaltningsområde, men Sametinget gjør NVE oppmerksom på at det er uheldig at de ikke står nevnt i søknaden. De inngår i et kulturmiljø sammen med kirkegården.

På bakgrunn av kirkegårdens verdi som samisk kulturminne fremmer Sametinget innsigelse mot at det gis konsesjon til å bygge Lavangselva kraftverk som angitt i søknaden.

Dersom tiltakshaver ønsker å videreføre planen vil saken bli oversendt Riksantikvaren som dispensasjonsmyndighet med vår tilråding. Sametinget kan ikke tilrå at det blir gitt dispensasjon fra fredningsbestemmelsene i kulturminneloven i dette tilfelle. Dersom tiltakshaver ønsker å videreføre planleggingen må planen endres i vesentlig grad. Dette kan medføre nye befaringer med påfølgende kostnader, jf. kml §§ 9 og 10.

Vi gjør oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder for Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Troms fylkeskommune.

Dearvvuodaiguin/Med hilsen

Sten Olav Heahtá
fágajodiheddji/fagleder

Elina Hakala
ráđđeaddi/rådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Kopijja/Kopi til:			
Lakselvdal/Lyngsdal reinbeitedistrikt	Postboks 628 Sentrum	9256	TROMSØ
Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt	Ametystveien 2	9022	KROKELVDALEN
Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Romssa fylkkasuohkan - Troms fylkeskommune	Strandveien 13	9007	TROMSØ